

Decembar 2012.

Fokus: Zakon o rokovima izmirenja novčanih obaveza u komercijalnim transakcijama

Dana 15.12.2012. godine Skupština Republike Srbije usvojila je Zakon o rokovima izmirenja novčanih obaveza u komercijalnim transakcijama („Službeni glasnik Republike Srbije“ br. 119/2012 - u daljem tekstu: „**Zakon**“).

Osnovni cilj i *ratio* donošenja Zakona je poboljšanje discipline u izvršenju ugovorenih novčanih obaveza, usled čega on prevashodno sadrži imperativna pravila o rokovima plaćanja u privatnom i javnom sektoru, kao i posledicama koje prate kršenje tih pravila.

U daljem tekstu su prikazana najznačajnija rešenja Zakona, uz napomene o određenim praktičnim posledicama tih rešenja i radnjama koje je usled toga poželjno preduzimati.

I. Oblast primene Zakona

Zakon se primenjuje na *komercijalne transakcije* ugovorene između *javnog sektora* i *privrednih subjekata* odnosno između privrednih subjekata.

Izuzetno, Zakonom ustanovljena ograničenja rokova plaćanja ne primenjuju

se u komercijalnim transakcijama u kojima se kao dužnici javljaju privredni subjekti nad kojima je otvoren postupak stečaja.

II. Rokovi plaćanja u transakcijama između privrednih subjekata

Opšte pravilo

Ugovorom između privrednih subjekata ne može se predvideti rok plaćanja duži od 60 dana.

Zakon eksplicitno određuje da su dužnici u komercijalnim transakcijama obavezni da

izvrše svoju novčanu obavezu najkasnije u roku od 60 dana, bez posebnog obaveštavanja (opomene), i u slučajevima kada:

- nije ugovoren rok za izmirenje novčanih obaveza; ili
- ugovor nije zaključen u pisanoj formi; ili
- ugovoreni rok za izvršenje novčane obaveze prelazi Zakonom stipulisane granice.

➔ *Navedenom regulacijom zakonodavac je za sve ugovore zaključene u usmenoj formi uveo zakonski rok plaćanja od 60 dana. Rezultat ovakvog normiranja jeste pojačana potreba i preporuka da se sve transakcije ugovaraju u pisanoj formi, što se posebno odnosi na slučajeve kada je namera ugovornih strana*

da se novčane obaveze izvršavaju u kraćem roku od onog koji je propisan Zakonom.

Izuzeci od opšteg pravila

Izuzetno, za slučaj **isplate u ratama**, Zakon dozvoljava ugovaranje roka za izmirenje novčanih obaveza **do 90 dana**, s tim da najmanje 50% od iznosa novčane obaveze mora biti isplaćeno zaključno sa istekom polovine tako ugovorenog roka.

Ugovorne strane su **slobodne u određivanju dužeg roka plaćanja** uz obavezu dužnika odnosno primaoca robe/usluga da poveriocu preda **sredstvo obezbeđenja plaćanja** u vidu bankarske garancije ili avalirane menice.

III. Rokovi plaćanja u transakcijama sa javnim sektorom

Opšte pravilo

Rokovi plaćanja u ugovorima između privrednih subjekata i javnog sektora ne mogu biti duži od:

- **45 dana** - kada je dužnik javni sektor;¹
- **60 dana** – kada je dužnik privredni subjekt.

Slično kao i kod transakcija između privrednih subjekata, u situaciji kada ugovorom nije predviđen rok plaćanja, privredni subjekt je dužan da ispuni novčanu obavezu najkasnije u roku od 60 dana, bez prethodne opomene.

IV. Računanje rokova

Shodno odredbama Zakona, rok za izmirenje novčanih obaveza počinje da teče prvog narednog dana:

- od dana kada je dužnik primio fakturu, odnosno drugi zahtev za plaćanje, pod uslovom da je poverilac prethodno ispunio svoju obavezu; ili
- od dana kada je poverilac ispunio svoju obavezu, u situaciji kada nije moguće utvrditi dan prijema fakture ili drugog zahteva za isplatu odnosno u slučaju kada je dužnik primio fakturu tj. zahtev za isplatu pre nego što je poverilac ispunio svoju obavezu; ili
- od dana isteka ugovorenog odnosno zakonom predviđenog roka za pregled predmeta obaveze,² a dužnik je primio fakturu odnosno zahtev za isplatu pre isteka tog roka.

➔ *Budući da je za dan od kog počinje da teče rok za plaćanje zakonodavac uzeo dan kada je dužnik primio zahtev za plaćanje, preporučljivo je da se prilikom uručenja ili slanja fakture tj. zahteva za plaćanje obezbedi pisani dokaz o prijemu (potpis ovlašćenog lica i pečat dužnika ukoliko ga dužnik koristi, potvrda o prijemu pošiljke i sl.). Nije na odmet ponoviti i da je, shodno odredbama Zakona o izvršenju i obezbeđenju, posedovanje dokaza da je dužnik obavestjen o obavezi jedan od preduslova za pokretanje izvršnog postupka na osnovu verodostojne isprave.*

➔ *Iako je u Zakonu propušteno regulisanje situacije kada je ugovoreno avansno plaćanje, dakle kada je dužnik obavezan da izvrši isplatu i pre nego što je druga ugovorna strana pristupila izvršenju svoje prestacije, smatramo da je takvo ugovaranje (koje se do sada u praksi pokazalo kao efikasno, a možda i*

¹Zakon predviđa izuzetak u slučaju kada je dužnik Republički fond za zdravstveno osiguranje odnosno korisnik fonda, u kom slučaju rok za izmirenje novčanih obaveza ne može biti duži od 90 dana.

²Shodno odredbama Zakona o obligacionim odnosima pregled stvari se vrši čim je to prema redovnom toku stvari moguće, dok je Zakonom taj rok ograničen na najduže 30 dana od dana prijema robe ili izvršene usluge, izuzev ako je u izuzetno opravdanim slučajevima ugovoren duži rok.

najbolje, sredstvo obezbeđenja) u saglasnosti sa svrhom zbog koje je Zakon usvojen.

V. Posledice probijanja rokova plaćanja

Ukoliko dužnik ne izmiri svoje novčane obaveze u Zakonom propisanom roku sankcije su sledeće:

Naknada za kašnjenje

Poverilac ima pravo da od dužnika zahteva naknadu za kašnjenje sa plaćanjem u fiksnom iznosu od 20.000,00 RSD. Zakonom je posebno utvrđeno da ovaj zahtev poverilac može postaviti i u okviru predloga za izvršenje novčane obaveze.

Naknada za kašnjenje ne isključuje niti obuhvata druge tražbine poverioca prema dužniku (ugovorena ili zakonom propisana naknada troškova, troškovi izvršenja).

Pravo poverioca na naknadu za kašnjenje zastareva u roku od 3 godine računajući od dana dospeća glavne novčane obaveze.

Zakonska kamata

U slučaju neplaćanja novčane obaveze u roku, na neizmirene novčane obaveze obračunava se i plaća kamata u visini utvrđenoj Zakonom o zateznoj kamati, pod uslovom da je poverilac prethodno izvršio sve ugovorene obaveze.

Prekršajna odgovornost

Za slučaj neplaćanja novčane obaveze u roku, Zakon ustanovljava prekršajnu odgovornost dužnika, koja je sankcionisana novčanom kaznom, u sledećim iznosima:

Pravno lice Privredni subjekt Subjekt javnog sektora	100.000 – 2.000.000 RSD
Preduzetnik	10.000 – 500.000 RSD
Nosilac poljoprivrednog gazdinstva	10.000 – 150.000 RSD
Zastupnik privrednog društva, zadruga i ostalih pravnih lica	5.000 – 150.000 RSD
Odgovorno lice u javnom sektoru	5.000 – 150.000 RSD

Napominjemo da je u slučaju sprovođenja naplate potraživanja sudskim putem, sud obavezan da po službenoj dužnosti dostavi pravnosnažno rešenje o izvršenju organu koji vrši nadzor nad primenom Zakona, radi pokretanja prekršajnog postupka.

VI. Ugovaranje suprotno odredbama Zakona

Odredbe ugovora koje nisu u skladu sa odredbama Zakona su ništave i ne proizvode pravno dejstvo.

VII. Početak primene Zakona

Odredbe Zakona se primenjuju na komercijalne transakcije ugovorene:

- od 31.03.2013. godine;
- pre 31.03.2013. godine, u slučaju da do 31.03.2013. godine nije započeta odnosno izvršena isporuka dobara tj. izvršenje usluga po tom ugovoru (nerealizovane transakcije).

U slučaju nerealizovanih transakcija Zakon ustanovljava obavezu ugovornih strana da do 31.03.2013. godine usklade međusobna prava i obaveze sa odredbama Zakona.

Za dužnike u komercijalnim transakcijama – privredne subjekte u postupku restrukturiranja, Republički fond za zdravstveno osiguranje i korisnike fonda primena Zakona je odložena do 01.01.2014. godine odnosno 01.01.2015. godine.

*Odricanje od odgovornosti: Tekst u prilogu šalje se kao opšte uputstvo i ne predstavlja pravni savet.
Copyright Cvetkovic, Skoko & Jovicic 2012.*